

เมื่อศิลปะเอเชียบุกนิวยอร์ก

นิทรรศการ “Paper! Paper!” จัดแสดงที่ Chambers Fine Art Gallery, New York 14 พฤษภาคม – 13 มิถุนายน 2009

เวลาเกือบหนึ่งปีที่ผมใช้ชีวิตอยู่ในมหานครนิวยอร์กทำให้ผมได้ข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่า กระแสความนิยมศิลปะจากประเทศเอเชียกำลังเติบโตขึ้นอย่างเห็นได้ชัด มีแกลเลอรีเอกชนจำนวนไม่น้อยที่ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันจัดแสดงผลงานของศิลปินชาวเอเชีย อีกทั้งยังมีเทศกาลศิลปะที่สนับสนุนศิลปะจากเอเชียเกิดขึ้นมากมาย อาทิเช่น มหกรรมเอเชียคอนเทมโพรารีอาร์ตแฟร์ (Asian Contemporary Art Fair) ซึ่งเป็นการรวบรวมแกลเลอรี 63 แห่งที่สนับสนุนเอเชียอาร์ต (Asian Art) จากทั้งในสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่นๆ ทั่วโลก มาจัดแสดงผลงานในอาคารแสดงสินค้าขนาดใหญ่ บนท่าเรือ 92 ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญสำหรับจัดงานใหญ่ๆ ของเมืองนิวยอร์ก ซึ่งในครั้งนั้นก็มีผู้ให้ความสนใจมากมาย ได้รับเสียงตอบรับเป็นอย่างดี จากทั้งผู้ชม นักวิจารณ์ศิลปะ และสื่อมวลชน จนกระทั่งเมื่อกลางเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา กลุ่มองค์กรที่สนับสนุนศิลปินเอเชีย ภายใต้ชื่อ Asian Contemporary Art Consortium และ Asian Society ได้จัดเทศกาลศิลปะ “เอเชียคอนเทมโพรารีอาร์ตวีค (Asian Contemporary Art Week: ACAW)” ขึ้นอีกครั้ง ซึ่งปีนี้จัดเป็นครั้งที่หกแล้ว โดยจัดแสดงผลงานของศิลปินเอเชียมากกว่าสองร้อยท่าน ในแกลเลอรีขนาดใหญ่และ

เล็กจำนวนมากมายที่เข้าร่วมอยู่ในโครงการ กระจายตัวอยู่ทั่วมหานครนิวยอร์ก นอกจากนั้นยังมีการจัดสัมมนา บรรยาย และอภิปราย โดยศิลปินภัณฑารักษ์ และนักวิจารณ์ศิลปะ มีจุดมุ่งหมายหลักในการนำเสนอแง่มุมความคิดเห็นต่อสถานการณ์ทางศิลปะที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทุกภูมิภาคของทวีปเอเชีย

งานศิลปะที่ถูกคัดเลือกมาจัดแสดงส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบดั้งเดิม แต่เป็นผลงานในเชิงแนวความคิด เรื่องราวเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ทั้งที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในท้องถิ่นของแต่ละประเทศ และแง่มุมความคิดของศิลปินที่มีต่อสังคมโลก เอกลักษณ์หรือรูปแบบงานศิลปะแบบดั้งเดิมของแต่ละชาติถูกปรับเปลี่ยนให้ร่วมสมัยและเป็นสากลมากขึ้น ตัวอย่างที่ชัดเจนคือนิทรรศการ Paper! Paper! โดยศิลปินกลุ่มชาวจีน จัดแสดงที่ Chambers Fine Art Gallery นำเสนอภาพวาดครออิงชาว-ดำ ของ Qiu Zhijie และผลงานจิตรกรรม และประติมากรรมที่ทำจากกระดาษ โดยศิลปินอีกห้าท่าน ได้แก่ Guo Hongwei, Hong Hao, Lu Shengzhong, Wang Tiande, และ Wu Jian'an

ศิลปินจีนค่อนข้างจะได้รับความสนใจจากแกลเลอรีของนิวยอร์ก

นิทรรศการ “Paper! Paper!” จัดแสดงที่ Chambers Fine Art Gallery, New York
14 พฤษภาคม – 13 มิถุนายน 2009

ผลงานจิตรกรรมบนผนังและกระดาษ
โดย Qiu Zhijie นิทรรศการ “Paper! Paper!”
จัดแสดงที่ Chambers Fine Art Gallery, New York

ผลงานตัดฉลุกระดาษโดย Lu Shengzhong
นิทรรศการ “Paper! Paper!” จัดแสดงที่ Chambers Fine Art Gallery, New York

ค่อนข้างมาก แต่ดูเหมือนว่าผลงานส่วนใหญ่จะเน้นไปที่ภาพคนแบบเหมือนจริง หรือที่คุ้นตามากที่สุดก็คือภาพวาดทิวทัศน์ที่เขียนโดยใช้พู่กันและหมึกจีน แต่ว่าผลงานของศิลปินทั้งหมดในนิทรรศการ Paper! Paper! ได้ผสมผสานความเป็นสมัยใหม่กับเอกลักษณ์และแนวความคิดแบบดั้งเดิมอย่างลงตัว จุดเริ่มต้นของนิทรรศการเกิดจากภาพเขียนฝาผนัง โดย Qiu Zhijie ซึ่งศิลปินใช้เวลาเขียนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน 20 ชั่วโมง และเสร็จก่อนเวลาเปิดนิทรรศการเพียงหนึ่งวัน เนื้อหาเรื่องราวกลั่นกรองมาจากประสบการณ์และแรงบันดาลใจของตัวศิลปิน ประกอบด้วยรูปทรงจากธรรมชาติ ทั้งเปลือกหอย ต้นไม้ ก้อนเมฆ ควบคู่ไปกับผลิตผลของอุตสาหกรรมเช่น หน้ากากกันแก๊ส สิ่งก่อสร้างและเครื่องจักร แสดงให้เห็นถึงการปะทะกันของธรรมชาติและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ เส้นสายของพู่กันและลักษณะการใช้พื้นที่ว่างยังคงกลิ่นอายของความเรียบง่ายและความงามอย่างภาพเขียนจีน หากแต่ลักษณะรูปทรงและการจัดวางกลับถูกผสมผสานไปด้วยแนวความคิดที่ไม่ยึดติดกับความเป็นจริงและเต็มเปี่ยมไปด้วยจินตนาการ เสมือนโลกแฟนตาซีของศิลปิน

ผลงานส่วนที่สองของนิทรรศการคือ ผลงานศิลปะที่ทำขึ้นจากกระดาษ มีทั้งในลักษณะภาพเขียน ภาพที่ใช้เทคนิคการตัดฉลุกระดาษเป็นรูปทรงต่างๆ ภาพพิมพ์บนกระดาษ และ ประติมากรรมกระดาษ เป็นต้น ผลงานจิตรกรรมจะถูกติดตั้งซ้อนลงไปบนภาพเขียนบนฝาผนัง และด้วยความชาญฉลาดในการติดตั้งจึงทำให้ผลงานทั้งหมดดูสอดคล้องและลงตัวเป็นอย่างดี ดูคล้ายกับห้องแสดงนิทรรศการทั้งหมดเป็นผลงานศิลปะอินสตอลเลชันหนึ่งชิ้นที่สร้างสรรค์ร่วมกันโดยศิลปินทั้งหมดท่าน

ถึงแม้ว่ากระดาษจะถูกใช้อยู่ในวัฒนธรรมต่างๆ ทั่วโลก แต่ได้ถูกคิดค้นขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศจีนเมื่อสองพันปีที่แล้ว วัฒนธรรมจีนเกี่ยวข้องกับกระดาษอย่างลึกซึ้ง ทั้งภาพเขียนและตัวอักษรจีนล้วนถูกจารึก

ผลงานโดย Sedegh Tirafkan Sacrifice, Three Channel Video นิทรรศการ “Looped & Layered: A Selection of Contemporary Art from Tehran” จัดแสดงที่ Thomas Erben Gallery, New York

ลงบนกระดาษ หากแต่ว่าศิลปินที่นำผลงานมาจัดแสดงในนิทรรศการดังกล่าวมีเทคนิคในการจัดการกับกระดาษที่แปลกแตกต่างออกไป อาทิเช่น Wu Jian'an ฉลกระดาษด้วยความประณีตเป็นรูปทรงสัญลักษณ์ที่ซับซ้อนไปด้วยรายละเอียด ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจจากการแพร่ระบาดของเชื้อ SARS รูปทรงที่เกิดขึ้นจึงเกี่ยวข้องกับ ความตาย ความหดหู่ และความน่ากลัว อันเกิดขึ้นจากโรคร้ายดังกล่าว หรือ Wang Tiande ที่สร้างสรรค์ผลงานโดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบของศิลปะดั้งเดิม โดยการนำเอาภาพจิตรกรรมหมึกจีนมาทำให้เป็นประติมากรรมกระดาษรูปทรงขวดหรือแจกัน เหล่านี้ล้วนเป็นตัวอย่างกระแสความคิดของศิลปินที่ต้องการนำวัฒนธรรมมาบอกเล่าในบริบทใหม่...บริบทที่ไม่ยึดติดกับรูปแบบดั้งเดิม เปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยกับโลกปัจจุบัน

เอเชียคอนเทมโพรารีอาร์ตวิคจัดขึ้นตั้งแต่ปี 2001 แต่ละรูปแบบของผลงานศิลปะจะมีความแตกต่างกันไป เปรียบเสมือนกระจกเงาสท้อนภาพของสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะในปี 2009 ที่โลกกำลังเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ ทั้งด้านการเมือง และเศรษฐกิจ เหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อวงการศิลปะเช่นเดียวกัน นิทรรศการที่สองที่ผมอยากจะยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างคือนิทรรศการ Looped & Layered จัดแสดงที่ Thomas Erben Gallery ผลงานทั้งหมดสร้างสรรค์โดยศิลปินกลุ่มชาวอิหร่าน นำผลงานส่งตรงมาจากเมืองเตหะราน แม้ว่าความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและอิหร่านนั้นจะเปราะบางมาก รัฐบาลสหรัฐฯ ไม่มีนโยบายส่งเสริมการค้าขายกับประเทศอิหร่าน ไม่มีเที่ยวบินใดๆ บินระหว่างสองประเทศ และเป็นเรื่องยากเย็นแสนเข็ญสำหรับชาวอิหร่านที่จะขอวีซ่าเข้าประเทศสหรัฐอเมริกา แต่เมื่อเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม กฎเกณฑ์ต่างๆ จึงลดหย่อนลง เปิดโอกาสให้นิทรรศการดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ และทำให้ชาวนิวยอร์ก

ได้มีโอกาสชื่นชมศิลปะจากอิหร่าน...ประเทศที่ล่มจมด้วยวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่งของเอเชีย

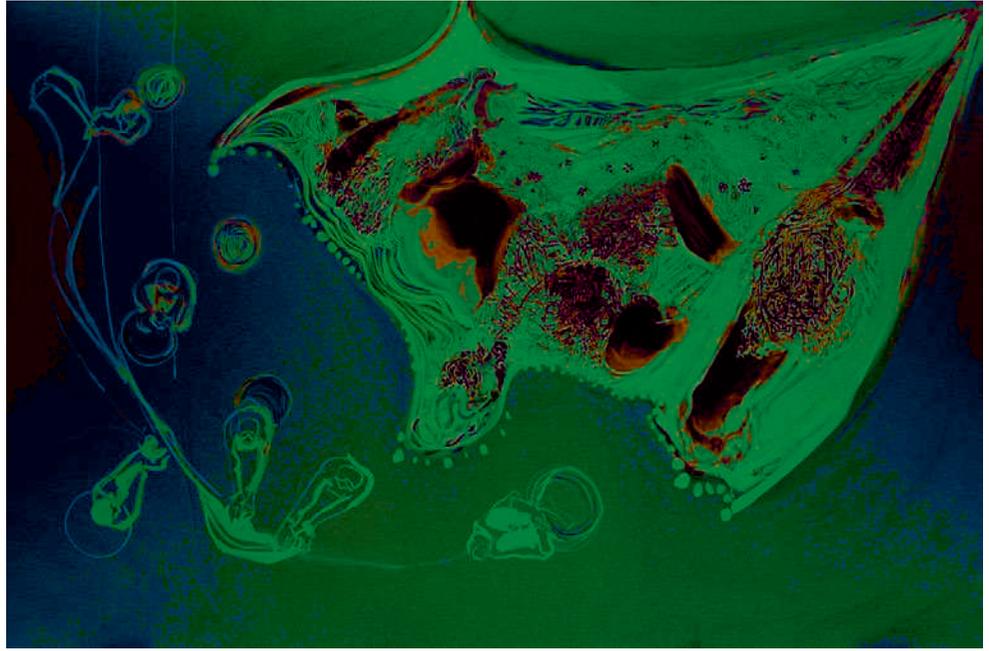
ผลงานทั้งหมดที่นำมาจัดแสดงเป็นของศิลปินที่มีชื่อเสียง บางชิ้นเป็นของศิลปินระดับชาติ แต่เมื่อถูกนำมาจัดแสดงในมหานครนิวยอร์ก ที่ที่ผู้คนรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศอิหร่านอย่างจำกัด ผู้ที่เข้ามาชมนิทรรศการจึงไม่คุ้นเคยกับลักษณะ รูปแบบ หรือเนื้อหาเรื่องราวที่ถูกถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ แม้แต่ผมเองก็แปลกใจที่ผลงานในนิทรรศการไม่ได้เกี่ยวข้องกับสงคราม อาวุธ หรือความโหดร้ายอย่างที่สื่อในสหรัฐอเมริกาพยายามสร้างภาพให้แก่ประเทศนี้

ผลงานในนิทรรศการมีความหลากหลาย ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพถ่าย และวิดีโอ ยกตัวอย่างเช่นผลงานจิตรกรรมชื่อ “Washing the Coffee House Paintings” ของ Rokni Haerizadeh ซึ่งเป็นศิลปินระดับชาติชาวอิหร่านที่ได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากตำนานหรือบทประพันธ์ต่างๆ ผสมผสานกับความทรงจำ ประสบการณ์ และแนวความคิดส่วนตัว ศิลปินสอดแทรกการวิพากษ์วิจารณ์สังคมไว้ภายใต้องค์ประกอบที่พิถีพิถันและสีอันฉูดฉาดตามอย่างรูปแบบศิลปะดั้งเดิม หรือผลงานวิดีโอชื่อ “Sacrifice” ของ Sadegh Tirafkan ที่นำเสนอภาพเคลื่อนไหวของผู้ชายสองคนขณะกำลังเล่นมวยปล้ำ (กีฬามวยปล้ำถือว่า เป็นกีฬาประจำชาติของชาวอิหร่าน) โดยเปรียบเทียบวัฒนธรรมดังกล่าวกับแนวความคิดของการใช้ชีวิตและความเสียสละของเพื่อนมนุษย์

นิทรรศการทั้งสองแห่งอวอลไปด้วยกลิ่นอายของวัฒนธรรมและแนวความคิดอันเป็นอัตลักษณ์ของศิลปินทั้งจากประเทศจีน และประเทศอิหร่าน หากแต่ถูกนำเสนอออกมาในรูปแบบผลงานศิลปะสมัยใหม่ ถูกกลั่นกรองให้เป็นสากล ผมได้มีโอกาสพูดคุยกับ Mr.Thomas Erben ผู้เป็นภัณฑารักษ์และเจ้าของ Thomas Erben Gallery ซึ่งได้แสดงความคิดเห็น

ผลงานโดย Ramin Haerizadeh #12, 2008, C-print, 39.3 x 56.25 in.
นิทรรศการ “Looped & Layered: A Selection of Contemporary Art from Tehran”
จัดแสดงที่ Thomas Erben Gallery, New York

ผลงานโดย Rokni Haerizadeh ‘Washing the Coffee House Painting’, oil on canvas, 200 x 300 cm, 2008. LRG
นิทรรศการ “Looped & Layered: A Selection of Contemporary Art from Tehran”
จัดแสดงที่ Thomas Erben Gallery, New York

การอภิปรายในหัวข้อ “ศิลปะร่วมสมัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Contemporary Art Scene in Southeast Asia)”
ณ Tyler Rollins Fine Art, New York

ไว้ว่า บางครั้งศิลปินจากชาติเอเชียมักจะมีภาระวังในการรักษารูปแบบของศิลปะประจำชาติไว้เพราะกลัวว่าถ้าไม่ทำเช่นนั้นผลงานจะขาดเอกลักษณ์ของเอเชีย แต่ว่าศิลปินหลายคนคงหลงลืมไปว่า ประเด็นดังกล่าวขึ้นอยู่กับตัวศิลปินเองที่ต้องมั่นใจและแสดงอัตลักษณ์ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานด้วยความจริงใจ วัฒนธรรมหรือเอกลักษณ์ของแต่ละชาติไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงรูปแบบของผลงานศิลปะประจำชาติ ไม่ได้แข็งทื่อเป็นรูปแบบชัดเจน แต่มีชีวิตเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สามารถปรับปรุงให้ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของศิลปิน ถ้าหากศิลปินมีความจริงใจและนำเสนอผลงานอย่างซื่อสัตย์ ไม่ได้ลอกเลียนแบบ ถูกบังคับ หรือพยายามทำผลงานเพื่อสนองความต้องการของตลาดเพียงอย่างเดียว วัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์แท้ๆ ของศิลปินย่อมปรากฏออกมาโดยอัตโนมัติ

สำหรับประเทศไทยเองก็มีส่วนร่วมในเทศกาลศิลปะเอเชียคอน

เทมโพรารีอาร์ตวิคด้วยเช่นกัน โดยคุณจ๊กกาย ศิริบุตร ศิลปินสื่อผสมชาวไทยที่เคยมาจัดแสดงผลงานที่ Tyler Rollings Fine Art Gallery อันเป็นแกลเลอรีศิลปะของเอกชนที่สนับสนุนเฉพาะศิลปินจากภูมิภาคอาเซียน ได้มีโอกาสนำผลงานชื่อ Lucky Ware, 2008 มาจัดแสดงใน Ruben Museum of Art ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางมหานครนิวยอร์ก และเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ให้การสนับสนุนศิลปะจากประเทศในทวีปเอเชียเป็นหลัก นอกจากนั้นคุณจ๊กกายยังมีโอกาสเข้าร่วมอภิปรายในหัวข้อ “ศิลปะร่วมสมัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Contemporary Art Scene in Southeast Asia)” ร่วมกับศิลปินจากประเทศกัมพูชา และภัณฑารักษ์ชั้นนำชาวอเมริกันที่ทำงานเกี่ยวข้องกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน อาทิเช่น Mr.Gregory Galligan ภัณฑารักษ์อิสระที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวงการศิลปะไทยมานานหลายปี มีส่วนเกี่ยวข้องในนิทรรศการที่สำคัญหลายครั้งของประเทศไทย

แม้ว่าผลงานส่วนใหญ่ของศิลปินชาวเอเชียจะถูกจำกัดอยู่ในแวดวงกระแสสังคมเชิงธุรกิจ มีโอกาสเพียงแค่อำนาจจัดแสดงในแกลเลอรีเอกชนหรือนิทรรศการหมุนเวียนระยะสั้นๆ และผลงานของศิลปินเอเชียที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ใหญ่ๆ ยังมีอยู่น้อยมาก อย่างไรก็ตาม เอเชียคอนเทมโพรารีอาร์ตวิคก็ถือเป็นอีกบทพิสูจน์หนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า วงการศิลปะนั้นไม่ได้คับแคบอยู่แค่เพียงในประเทศ หรือในทวีปอีกต่อไป สำหรับผมในฐานะศิลปินที่มาจากเอเชีย ถึงจะไม่ได้มีโอกาสแสดงผลงานในเทศกาลดังกล่าว แต่การได้เห็นนิทรรศการที่สนับสนุนศิลปินจากเอเชียด้วยกันเองได้รับการยอมรับจากชาวต่างชาติ ก็ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และยังเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ศิลปะต่อไป ผมเชื่อว่าแม้ปัจจุบันจะเป็นโลกไร้พรมแดน แต่เห็นได้ชัดเจนว่ายังมีช่องว่างของความเข้าใจในวัฒนธรรมอยู่ค่อนข้างมาก และศิลปะยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยลดช่องว่างนั้นได้เป็นอย่างดี